

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
Національної академії педагогічних наук України
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Хмельницький національний університет
Запорізький національний університет

СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНІ ДОМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

SOCIAL-EDUCATIONAL DOMINANTS OF SPECIALIST'S PROFESSIONAL PREPARATION OF SOCIAL SPHERE AND INCLUSIVE EDUCATION

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції

23-24 жовтня 2019 року

Бердянськ
2019

УДК 378.091.2:[364.4.08+37.043.2-056.2/.3](082)

П 70

Рекомендовано ухвалою вченої ради Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

(протокол № 5 від 28.11.2019 р.)

Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти: збірник наукових статей / Бердянський державний педагогічний університет ; укладач Петровська К. В. – Бердянськ, 2019 - 274 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти», які виявляють та обґрунтовують тенденції підвищення ефективності підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти. Матеріали збірника будуть корисними для дослідників, науковців, аспірантів, пошукачів, викладачів, здобувачів.

The collection consists of materials of Ukrainian scientific-practical Internet-conference «Social-educational dominants of specialist's professional preparation of social sphere and inclusive education» which defining and explaining trends of increasing of effective specialist's professional preparation of social sphere and inclusive education. The materials of the collection will be useful for researchers, scientists, graduate students, prospectors, lecturers, students.

Автори несуть персональну відповідальність за достовірність наданих матеріалів та правильність цитування.

УДК 378.091.2:[364.4.08+37.043.2-056.2/.3](082)

П 70

© Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти, ФДССО, БДПУ, 2019

ВІДБУЛАСЬ ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ «СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНІ ДОМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ»

(м. Бердянськ, Бердянський державний педагогічний університет,
кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти,
23-24 жовтня 2019 року)

23-24 жовтня 2019 року
Бердянського державного педагогічного університету відбулася Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти».

Ініціатором проведення Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції виступила кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти БДПУ. Співorganizаторами заходу були Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук України, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Хмельницький національний університет, Запорізький національний університет.

Обговорення актуальних питань за тематичними напрямками Інтернет-конференції проводилось на восьми секціях в Інтернет-офлайні. Зокрема обговорювалися такі питання: створення інклюзивного середовища та впровадження інклюзивної освіти в закладах освіти; підготовка соціальних працівників у системі порівняльно-педагогічних досліджень; освіта впродовж життя у професійному розвитку фахівців соціальної сфери і сфери освіти; формування основ професійної компетентності фахівця соціальної сфери в умовах закладу вищої освіти; соціально-педагогічні аспекти соціального захисту вразливих верств населення в сучасних реаліях; вибрані питання зі спеціальної педагогіки та проектування корекційно-розвивальних програм.

Участь в конференції взяли представники різних закладів освіти і установ України, зокрема педагогічні, науково-педагогічні працівники, аспіранти, здобувачі вищої освіти, директора установ тощо. Було подано 57 заявок та надіслано наукові статті.

Бердянський державний педагогічний університет

Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти

Шановні колеги!
Запрошуємо Вас взяти участь у
**Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції
«СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНІ ДОМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ
ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ»**
яка відбудеться 23-24 жовтня 2019 року на базі
кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Бердянського державного педагогічного університету

Напрями конференції:

1. Інклюзивне середовище закладу освіти.
2. Теоретико-практичні засади впровадження інклюзивної освіти.
3. Професійна підготовка соціальних працівників у системі порівняльно-педагогічних досліджень.
4. Освіта впродовж життя у професійному розвитку фахівця соціальної сфери і сфери освіти.
5. Формування основ професійної компетентності фахівця соціальної сфери в умовах закладу вищої освіти.
6. Соціально-педагогічні аспекти соціального захисту вразливих верств населення в сучасних реаліях.
7. Вибрані питання зі спеціальної педагогіки.
8. Проектування корекційно-розвивальних програм.

Робочі мови конференції: українська, англійська.
Форма участі в Інтернет-конференції: заочна (дистанційна).

Вартість участі: **безкоштовно**.
Кінцевий термін подання матеріалів: **20 жовтня 2019 року**.

Контакти:
електронна адреса: kaf_sp@ukr.net
телефон: +38(066)-466-30-09

ЗМІСТ

ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Лішова О. Інклюзивне освітнє середовище закладу дошкільної освіти	7
Котляр С. Створення інклюзивного освітнього середовища в сучасних закладах освіти	10
ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	

Авраменко У. Swot-аналіз соціально-педагогічної роботи з сім'ями в інклюзивних школах	15
Босенко М., Колесник Л. Використання інноваційних технологій в організації навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами	20
Захарова Н. Раннє втручання: нормативно-правовий аспект	22
Захарова Н., Сердюченко А. Раннє втручання як актуальна соціальна проблема	27
Онищенко С. Робочі зошити в умовах дистанційної освіти учнів в інклюзивному середовищі	31
Письмак О., Сиротинська М. Програма трудової реабілітації осіб з інвалідністю	34
Савченко Л. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами	42
Шевченко С. Соціально-психологічні фактори ефективної реабілітації осіб з обмеженими можливостями	48

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СИСТЕМІ ПОРІВНЯЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Олійник І. До питання професійної підготовки соціальних працівників	54
Нагорна А. Підготовка фахівців соціальної сфери до роботи в системі сексуальної освіти	58

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ У ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ І СФЕРИ ОСВІТИ

Бородіна О. Освіта впродовж життя – вимога сьогодення	64
Калаур С. Неперервність професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в системі коледж-університет як вимога часу	68
Кобюк Ю. Проблеми професійного становлення і розвитку майбутніх вчителів початкових класів	72
Малютіна Н., Москальова Л. Ефективність тренінгової роботи з педагогічними працівниками	75
Рідкодубська Г. Професійна мобільність в структурі професійного розвитку майбутнього фахівця соціальної сфери	81
Самко А. Проблема освіти дорослих у контексті наукової спадщини С. Гончаренка	84

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ У МОВАХ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Багрій В. Роль та взаємозв'язок саморозвитку та самовиховання у розвитку особистості	89
Гаврус Н., Попівца Н. Формування основ професійної компетентності фахівця соціальної сфери в умовах закладу вищої освіти	93
Келемен А. Формування педагогічної культури майбутніх соціальних	99

працівників: теоретичні та практичні аспекти	
Копил Д., Попова А. Сучасні тренди проведення профорієнтаційної роботи у діяльності соціального педагога	104
Котляр В. Твори художньої літератури і мистецтва як педагогічні засоби викладання	110
Лісна-Міськів Н. Психолого-педагогічні аспекти підвищення мотиваційної спрямованості та розвитку позитивного ставлення студентів до навчання	113
Михайленко Н. Формування гендерної компетентності фахівця із соціальної роботи як необхідна складова підготовки до професійної діяльності	118
Олійник К. Роль дидактичних ігор у формуванні риторичної культури майбутніх соціальних працівників	121
Петровська К. Формування основ проектної компетентності майбутніх надавачів соціальних послуг в умовах закладу вищої освіти	125
Петровська К., Сердюченко А. Формування готовності майбутніх фахівців соціальної сфери до неформальної освіти в межах формальної освіти	131
Романовська Л. Ммісце та роль консультування у професійній діяльності майбутнього соціального працівника	134
Тургенєва А., Шалупня Є. Організація діяльності соціального педагога та органів самоврядування здобувачів освіти: прикладний аспект	139
Сеага Семмі Потреба цілеспрямованої діяльності з підлітками, що мають підвищений рівень агресії	146
Човган О. Потенціал тренінгів у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників	150
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВРАЗЛИВИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ	
Аверіна Д., Вербець В. Методи боротьби з боулінгом	155
Бриндіков Ю. Шляхи зародження та попередження булінгу	161
Голова Н. Соціально – педагогічні аспекти роботи соціального працівника з молоддю схильною до асоціальної поведінки	169
Демиденко Н., Москальова Л. Соціально-педагогічний супровід дітей-сиріт як актуальна проблема сьогодення	173
Дибко К. Соціально – педагогічні аспекти соціально захисту вразливих верств населення в сучасних реаліях	177
Єр'оміна Л., Познякова А. Роль тьютора у соціальному житті учнів	182
Єр'оміна Л., Чудакова В. Сім'я як інститут соціокультурного розвитку дитини . .	184
Кашкар'ова Л. Програма профілактики булінгу в закладах загальної середньої освіти	188
Кириліна О., Чабан Н. Походження тьюторської діяльності та реалії сьогодення.	195
Коляда Т., Солонська А. Арт-терапія як засіб корекції страхів у дітей старшого дошкільного віку	198
Кузьменко В., Нечет О. Тьюторський супровід в початковій, середній та старшій школах	201
Магомедова Я., Мільчевська Г. Формування просоціальної поведінки неповнолітніх, які знаходяться в конфлікті з законом в умовах ювенальної пробації	204
Мільчевська Г., Шевченко Ю. Тьюторський супровід як технологія відкритої освіти	210

Л. Єрєміна,
асистент кафедри соціальної роботи,
соціальної педагогіки та дошкільної
освіти

Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького

А. Познякова,
куратор ЗОСО
КЗ Василівська гімназія «Сузір'я» – ЗОШ 1-3 ступенів

УДК 37.064.1.091.12:005.963.2

РОЛЬ ТЬЮТОРА У СОЦІАЛЬНОМУ ЖИТТІ УЧНІВ

У матеріалах доповіді висвітлено роль тьютора у житті дитини (тьютор і підопічний; тьютор і вчитель; тьютор та інші діти; тьютор і батьки), охарактеризовано варіанти тьюторства в освіті, що представлено у ряді практик. На основі проведеного дослідження авторами визначено результативність дії тьютора, його вплив на соціалізацію учнів.

Ключові слова: тьютор, розвиток учнів, соціальне життя.

The report highlights the role of the tutor in the life of the child (tutor and tutor; tutor and teacher; tutor and other children; tutor and parents), describes options for tutoring in education, which is presented in several practices. On the basis of the conducted research the authors determined the effectiveness of the tutor's actions, his influence on the socialization of students.

Keywords: tutor, student development, social life.

З огляду джерел соціально-педагогічного спрямування з'ясовано, що соціалізація – це, насамперед, включення особистості до середовища (у коло однолітків, у життя класу, школи), в основі чого – формування позитивних міжособистісних взаємин.

Проаналізуємо роль тьютора у житті дитини (за І. Карпенковою), що представлено у наступних напрямках роботи: тьютор і підопічний (формування емоційно-довірливих взаємин, спостереження за емоційним і фізичним розвитком; координація діяльності учня та дозування навчального навантаження тощо); тьютор і вчитель (тьютор обговорює свої завдання з вчителем, а також – особливості поведінкових проявів учня; відбувається розв'язання завдання ефективної взаємодії учня, тьютора і вчителя); тьютор та інші діти (тьютор слідкує за тим, що відбувається у колективі; пояснює як спілкуватися з однокласниками); тьютор і батьки (розповідає про те, як минув день, які досягнення і прогалини трапилися; відповідає на запитання батьків).

Варіанти тьюторства в освіті представлено у таких практиках, як: тьюторство у дистанційному навчанні (однієї з провідних технологій є «Розвиток критичного мислення через читання та письмо»); тьюторство як супровід індивідуальних освітніх маршрутів школярів (методи ситуативного аналізу, дослідження і

проектування, портфоліо); тьюторство у відкритій освіті («дебати», проектування, соціально-контекстна освіта тощо).

Ми з'ясували, що в даний час у нас в країні спеціальність «тьютор» вже внесена до реєстру професій, визначені кваліфікаційні та інші характеристики даної професії. Щоб тьютор став органічною ланкою в освітньому процесі, за допомогою якого учень зможе розширити свої права і можливості для найбільш повного задоволення індивідуальних освітніх запитів, потрібні час, велика робота з науково-методичного та нормативного забезпечення його роботи, а також готовність до цього всіх учасників освітнього процесу. А звідси, головне завдання системи підвищення кваліфікації на сьогодні полягає в наданні допомоги педагогам у формуванні нової професійної ролі, в освоєнні ними технологій тьюторські супроводу і впровадження цих технологій в практику роботи освітніх установ.

Отже, на сьогоднішній день, тьюторство це практика, орієнтована на побудову і реалізацію персональної освітньої стратегії, що враховує: особистий потенціал людини, освітню та соціальну інфраструктуру і завдання основної діяльності.

Тьютор у школі має допомогати учням та його батькам обрати єдиний, індивідуальний шлях в освіті XXI століття – в епоху Інтернету, коли вже неможливо й не потрібно «вчити всіх і всьому»; побудувати простір і час життя школяра у школі таким чином, щоб жодна хвилина не була витрачена на формальні «заняття»; допомогти школяреві обрати «справу життя».

Результатом ефективної діяльності тьютора є зростання рівня мотивації і культури особистісного професійного розвитку учня; сформованість базових компетенцій (інформаційної, підприємницької та комунікативної); зростання рівня розвиненості особистісних якостей, умінь і здібностей учня: вміння бачити і формулювати мету, вміння планувати, вміння робити вибір, вміння приймати самостійні рішення і нести за них відповідальність; розвиток у того, хто навчається творчих, рефлексивних здібностей, інтелектуальної активності, здатності до самоосвіти; розширення горизонтів освітнього, професійного, соціального самовизначення учня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко А. Тьютор – якісно вища педагогічна позиція і новий простір духовно-моральної взаємодії // Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. – 2011. – С. 4-10.
2. Гуртовая Е. Ю. Анализ опыта тьюторского сопровождения в высшем образовании Англии / Е. Ю. Гуртовая, А. А. Гуртовой // Теория и методика профессионального образования. – 2016. – № 3. – С. 102-106.
3. Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний редактор В. Г. Кремень. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.